

ISSN: 2146-1961

Taşkın, A. & Güngör Akıncı, B., A. (2024). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Bayrak ve Sancakların Kullanımıyla Değerlerin Geliştirilmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 15(56), 671-689.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.4458>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

SOSYAL BİLGİLER EğİTİMİNDE BAYRAK VE SANCAKLARIN KULLANIMIYLA DEğerLERİN GELİŞTİRİLMESİ

Azime TAŞKIN

Bakırköy Anadolu Lisesi, İstanbul, Türkiye, azimetaskin1@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5052-5011

Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI

Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye, besimearzu@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6641-5351

Gönderim tarihi: 12.01.2024

Kabul tarihi: 18.05.2024

Yayım tarihi: 01.06.2024

 z

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersi kapsamında, bayrak ve sancakların kullanımıyla öğrencilerin değerlerle ilgili farkındalıklarının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Türk devletlerinde kullanılmış olan bayrak ve sancak örnekleriyle hazırlanmış olan çalışmalarla öğrencilerin "bağımsızlık", " zg rl k", "vatanseverlik" ve "saygı" değerleri geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu alışma, bir ulusun varlığı, birliği ve bağımsızlığı adına büyük önem taşıyan Türk bayrak ve sancaklarının tanıtılması ve eğitim programlarında önemli bir yeri olan değerlerin geliştirilmesi adına büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada bayrak ve sancak örnekleriyle bayrağın ulusal bağımsızlık ve özgürlük sembolü olarak öneminin tespit edilmesini sağlamak, değerleri geliştirmek ve bayrağı koruma bilincini kazandırmak esas alınmıştır. Bu alışma 2020-2021 eğitim  ğretim yılında Zonguldak ili Ereğli ilçesinde bulunan bir devlet ortaokulunun 5. sınıfında okuyan 25 öğrenciyle, sosyal bilgiler dersi kapsamında "Etkin Vatandaşlık"  nitesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, nitel araştırma modellerinden durum çalışması deseni ile gerçekleştirilmiştir. Bu alışma kapsamında çalışma yapraklarında yer alan bayrak ve sancak örnekleriyle ilgili olarak değerleri analiz etmeye yönelik sorulara, öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarla veriler toplanmış ve toplanan verilerin betimsel analiz yöntemiyle analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin söylemlerinden çıkarılan yorum ve tespitlerle öğrencilerin değerlerle ilgili farkındalık kazandıkları ve yapılan çalışmaların öğrencilerin değerlerinin geliştirilmesi adına etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Değer, değerler eğitimi, sosyal bilgiler, bayrak, sancak.

DEVELOPING THE VALUES THROUGH THE USE OF FLAGS AND BANNERS IN SOCIAL STUDY EDUCATION

ABSTRACT

The aim of this study is to improve students' awareness of values by using flags and banners within the scope of social studies course. With the studies prepared with the examples of flags and banners used in Turkish states, the values of "independence", "freedom", "patriotism" and "respect" were tried to be developed. This study is of great importance for the promotion of Turkish flags and banners, which are of great importance for the existence, unity and independence of a nation, and for the development of values that have an important place in education programs. In this study, it is essential to determine the importance of the flag as a symbol of national independence and freedom with examples of flags and banners, to develop values and to raise awareness of protecting the flag. This study was carried out within the scope of "Active Citizenship Unit" within the scope of social studies course with 25 5th grade students of a state secondary school in Ereğli district of Zonguldak province in the 2020-2021 academic year. This research was carried out with the case study pattern, which is one of the qualitative research models. Within the scope of this study, data were collected with the answers given by the students to the questions about the analysis of the values related to the flag and ensign samples in the worksheets, and the collected data were analyzed with the descriptive analysis method. As a result of the study, it was determined that the students gained awareness about the values with the comments and determinations extracted from the students' discourses and that the studies were effective for the development of the students' values.

Keywords: Value, values education, social studies, flag, sanjak.

GİRİŞ

Bayrak ve sancaklar bir ulusun kimliğini, birliğini ve bağımsızlığını temsil eden önemli bir sembol olarak o ulusun, uluslararası toplumda tanınması adına büyük bir anlam taşır. Bayraklar ve sancaklar aynı zamanda bir topluluğun veya ulusun tarihini ve kültürünü yansıtır. Bir bayrağın veya sancağın renkleri, sembolleri ve desenleri, o topluluğun veya ulusun geçmişi, gelenekleri ve inançları hakkında bize bilgi verir. Barışta birlik ve beraberliği güçlendirici bir anlam taşıyan bayrak ve sancaklar, savaşta ise askerlerin ve vatandaşların moralini yükseltmek ve birliği sağlamak adına büyük önem taşır. Tarihsel süreç içerisinde Türk devletlerinin sahip olduğu bayrak ve sancakların öğrencilerle paylaşılması, öğrencilerin milli duygularına seslenilerek vatanseverlik gibi değerlerin geliştirilmesi adına önem taşımaktadır. Değer eğitimiyle çocukların “iyi insan”, “iyi yurttaş” olmaları, kendi kendileriyle ve çevreyle barışık ve uyumlu bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olunması, kişiliğin iyileştirilmesi, geliştirilmesi, toplumsal sorumluluğun öğrenilmesi, sosyalleşmenin gerçekleştirilmesi ve topluma aidiyetin sağlanması amaçlanır (Ulusoy ve Arslan, 2016). Değer eğitiminde ailenin ve okulun rolü büyüktür. Okullarda öğretim programları aracılığıyla önemli görülen değerler, gelecek kuşaklara aktarılmaya çalışılır. Her toplumsal düzen, ortak değerlere ve kültüre sahip bireyler yetiştirilerek varlığını ve birliğini sürdürmeye çalışır. Sosyal bilgiler öğretiminin temel amaçlarından biri de öğrencilere milli ve manevi değerlerimizi kazandırmaktır (MEB, 2018). Sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi, öğrencilerin evrensel değerleri benimsemelerine ve karakter gelişimlerine katkı sağlayarak, topluma daha iyi bir insan daha iyi bir vatandaş olarak katılmalarına yardımcı olmaktadır.

Maxwell (2018) değeri, “öz saygı” ve “başkalarına karşı davranış şekli” olarak ortaya çıkan ilkeler ve standartlar bütünü olarak değerlendirir. Değerler; temel haklar, demokrasi, vatanseverlik, yardımseverlik ve sosyal eşitlik gibi birçok konuda bizi bilinçlendirir. Değer eğitimi, doğru duygu ve hisleri geliştirmeyi içeren kalbin eğitimidir ve özünde duygu ve düşünceleri eğitmeyi esas alır (Patra, 2022). Ayrıca değer eğitimi, öğrencilerin etik ve ahlaki değerler, sosyal sorumluluk, vatandaşlık ve demokrasi gibi konuları öğrenmelerine yardımcı olur. Bu değerler, öğrencilerin yaşamlarında bir amaç ve anlam bulmalarına, kendilerine ve başkalarına saygı göstermelerine ve daha iyi bir toplum için çalışmalarına yardımcı olur. Bizi biz yapan milli ve manevi değerlerimizin eğitimi, sürdürülebilirliği, muhafazası, güncel tutulması, nesilden nesile kaybolmadan aktarılması büyük, köklü bir millet olmanın ve kalmanın esası, ölçüsü ve bir göstergesidir. Değerlerini koruyamayan milletler, millet olma vasfını, bir arada huzur ve barış içinde kalabilme kabiliyetini kaybederler (Yılmaz, 2017). Değerler, toplumda ortak duygu, düşünce ve davranış bütünlüğünün sağlanmasında önemli bir role sahiptir ve yeni nesillere aktarılarak toplumsal ilişkilerde düzeni sağlarlar (Çavdarlı, 2002). Değerler sistemi insan deneyimlerinin birikimini yansıtır ve modern insan deneyimleri üzerinde doğrudan bir etkide bulunurlar (Fichter, 2016; Akt. Çelikkaya, 2022).

Akademik yönden başarılı insanlar yetiştirmenin yanında temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek okulların öncelikli hedefidir (Yüksel & Adıgüzel, 2012). Farklı kültür ve medeniyetleri ve tarihsel süreçleri içeren bir ders olarak sosyal bilgiler dersi, değer eğitimi için elverişli bir ortam oluşturulmasına imkân sağlamaktadır (Gömlüksiz & Cüro, 2011). Değer eğitimi, öğrencilere temel insani değerleri ve toplumsal açıdan önemli görülen değerleri kazandırmak, öğrencilerin sorumluluk duygusunu geliştirmek ve okul içinde ve dışında toplumsal

yaşamı daha etik ve ahlaklı kılabilmek adına büyük önem taşımaktadır (Özer, 2014). Çocuklara okulda temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasının büyük önem arz etmesi gibi onların değerlerine katkı sağlamak büyük önem taşımaktadır (Kurtdele, 2013). Sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin değerleri tanınması, analiz etmesi ve değerler üzerinde akıl yürütmede bulunması adına etkili bir ders olabilir (Kan, 2010). Değer eğitimi için yararlanılabilecek önemli kültürel miraslarımız arasında bayrak ve sancaklar aracılığıyla öğrencilerin milli değerlerine seslenilebilir. Sancak, orduyu; bayrak ise milletin bağımsızlığını temsil etmektedir. Bir ülkenin, ordunun veya örgütün varlığını temsil eden bayrak, renkli ve dikdörtgen şeklinde olup genellikle mızrak veya sopanın ucundan sarkan kumaş olarak betimlenirken, farklı renk ve işaretlere sahip olan sancak ise vatanın ve ordunun onurunu temsil etmektedir (Karatepe, 2008).

Bu çalışma kapsamında, geçmişten günümüze Türk devletlerine ait bayrak ve sancakların tanıtılması aracılığıyla öğrencilere vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük ve saygı değerleri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Vatanseverlik, özünde bağlı olma, güvende olma psikolojik temellerine dayanmaktadır (Beader, 2007; Ersoy ve Öztürk, 2015). Vatanseverlik değeri, bir kişinin bir ülkenin yasal bir vatandaşı olarak sahip olduğu haklar, ödevler ve aidiyet duygusunu ifade eder. Bağımsızlık değeri de bir ulusun toprak bütünlüğüne, ulusal kimliğine ve egemenliğine bağlılığı ifade eder. Bir ulusun kendi kendini yönetme ve dış müdahalelere karşı koyma yeteneği olarak tanımlanan bağımsızlık değeri, o ulusun egemenliğine, bağımsızlığına ve ulusal kimliğine verdiği değeri yansıtır (Kalın ve Koçoğlu, 2017). Özgürlük değeri ise insanlık tarihi boyunca elde edilmesi ve korunması için çaba harcanan en önemli değerlerden biridir. En temel haklardan biri olan özgürlük değeri insanın yapmak istediklerini gerçekleştirebilmesi, seçim yapabilme hakkı olarak da ifade edilebilir (Dedeoğlu, 2014). İnsanda önemsenme, değer görme duygusu olarak anlam taşıyan saygı değeri her insanın kendine göre tanımlanmış sınırlarında yaşama, eğitim, mülkiyet, sağlık, özel hayatın gizliliği, düşünme, inanma ve ibadet etme hakkı olarak ifade edilebilir. Ebeveynler, çocuklarına sağlam bir kişilik oluşturmak üzere, kendine ve çevresine saygılı olma tutumu kazandırmalıdır. Saygı önce çocuğun kendi dünyasında başlamalıdır. Vatanına, milletine, bayrağına, kutsalına, ebeveynlerine, akrabalarına, atasına, kanunlara, nizama, çevresine saygı duymalıdır (Yılmaz, 2017).

Değer eğitimi zorunlu kılan nedenlerin başında toplumsal bozulma ve çürümeye karşı toplumu dirik tutma çabası gelmektedir (Erkılıç, 2021). Değer eğitimi, öğrencilerin bu bilgileri hayatlarında nasıl kullanacaklarına ve topluma nasıl faydalı olabileceklerine dair bir farkındalık kazandırmayı hedefler. Günümüzde gençler arasında hızla artan toplumsal ve ulusal değerlere yabancılaşma, şiddetin artması, aile bağlarının zamanla zayıflaması gibi konular değer eğitiminin önemini daha da artırmaktadır (Yılmaz & Duman, 2018). Günümüz toplumlarında birçok ebeveyn ve öğretmen, yeni neslin daha önceki nesillere göre bazı değerlere sahip çıkmamasından, bencil davranmasından şikâyet edebilmektedir. Eğitim sürecinde amaç sadece bilgi kazandırmak değil, kendini gerçekleştirmeyi sağlamaktır (Demirhan İşcan, 2021). Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların bir öğretim materyali kullanımı bu çalışma kapsamında yeni bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. Alan yazında yeni bir çalışma olarak ortaya konulan bu araştırmada, bayrak ve sancaklarla ilgili metinler, hikâyeler, resimler, şiirler ve videolar gibi dokümanlarla hazırlanan sınıf içi etkinliklerle öğrencilerin sahip oldukları değerlerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışma, öğrencilerin bayrak ve sancak kavramlarını anlamaları, tarihsel süreç içinde Türk devletlerinin bayraklarını tanımları ve bayrağımızın nasıl şekillendiğini

bilmeleri adına da büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada yararlanılan Topkapı Sarayı Müzesi Silah Koleksiyonu Bölümü'nde yer alan ve kültürel mirasımızın önemli bir parçası olan bayrak ve sancaklar, üzerindeki yazı ve sembollerle sanatsal ve tarihsel bir değere sahiptir. Çalışmanın problem cümlesini "Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanımıyla öğrencilerin vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük ve saygı değerleri geliştirilebilir mi?" sorusu oluşturmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri şöyledir:

1. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde "bağımsızlık değeri" geliştirilebilir mi?
2. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde "vatanseverlik değeri" geliştirilebilir mi?
3. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde "özgürlük değeri" geliştirilebilir mi?
4. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde "saygı değeri" geliştirilebilir mi?

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizine yer verilmektedir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemine başvurulmuştur. Durum çalışmasının amacı olgu ve olaylar arasında karşılaştırma yapmak değil, bir bilginin keşfedilmesini ve davranışların kategorize edilmesini sağlamaktır (Okumuş & Subaşı, 2017). Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre durum çalışması, bir olgu veya olayın her yönüyle analiz edilmesini sağlayan bir araştırma yöntemidir. Bir olgu veya olayın ortaya çıkmasına neden olan ayrıntıları görmek, bir durumla ilgili olabilecek durumları geliştirmek ve bir olayı değerlendirmek amacıyla durum çalışmasından yararlanılabilir. McMillan (2000) da, durum çalışmasının, bir olayı farklı yönleriyle incelemeye fırsat verdiğini belirtir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerle paylaşılan bayrak ve sancaklarla ilgili olarak öğrencilere yöneltilen soruları içeren çalışma yapıları araştırmanın veri toplama araçlarını oluşturmuştur. Öğrencilerin, bayrak ve sancak örnekleri üzerinden değerlerle ilgili görüşleri etraflıca incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında bir devlet ortaokulunun 5. sınıfında okuyan 25 öğrenci oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme araştırmacı, hali hazırda var olan ögeler içerisinden yeteri sayıda ögeyi örnekleme olarak belirler. Bu yüzden bu örnekleme tesadüfi örnekleme olarak da ifade edilmektedir (Singleton & Straits, 2005, Akt. Baltacı, 2019). Çalışma kapsamında, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile öğrenciler seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınan çalışma yaprakları ile veriler toplanmıştır. Çalışma yapraklarında Topkapı Sarayı Müzesi'nden elde edilen bayrak ve sancak görsellerine ve bu görseller kapsamında bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik ve saygı değerleri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Araştırmanın verileri, 2021-2022 eğitim öğretim yılı 04.10.2021 - 12.11.2021 tarihleri arasında bir devlet ortaokulunda 5. sınıfta okuyan 25 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın beş haftalık uygulama süreci şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

Birinci Hafta: Öğrencilerin yapılacak çalışmalar konusunda bilgilendirilmesi ve öğrencilerle görüşme yapılması.

İkinci Hafta: Bağımsızlık değeri ile ilgili ön bilgilendirmeyi içeren bir sunu yapılması ve bağımsızlık değeri ile ilgili çalışma yapraklarının öğrencilerle paylaşılması. Öğrencilerin çalışma yapraklarındaki soruları yazılı olarak cevaplandırmaları.

Üçüncü Hafta: Özgürlük değeri ile ilgili ön bilgilendirmeyi içeren bir sunu yapılması ve özgürlük değeri ile ilgili çalışma yapraklarının öğrencilerle paylaşılması. Öğrencilerin çalışma yapraklarındaki soruları yazılı olarak cevaplandırmaları.

Dördüncü Hafta: Vatanseverlik değeri ile ilgili ön bilgilendirmeyi içeren bir sunu yapılması ve saygı değeri ile ilgili çalışma yapraklarının öğrencilerle paylaşılması. Öğrencilerin çalışma yapraklarındaki soruları yazılı olarak cevaplandırmaları.

Beşinci Hafta: Saygı değeri ile ilgili ön bilgilendirmeyi içeren bir sunu yapılması ve saygı değeri ile ilgili çalışma yapraklarının öğrencilerle paylaşılması. Öğrencilerin çalışma yapraklarındaki soruları yazılı olarak cevaplandırmaları.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin bayrak ve sancak görselleri ile ilgili olarak sorulan sorulara verdikleri cevaplar incelenerek öğrencilerin değerlere yönelik görüşleri incelenmiştir. Verilerin analizi yapılırken betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bu analiz tekniğinde önceden belirlenmiş olan konular kapsamında elde edilmiş olan veriler yorumlanıp özetlenerek analizi yapılır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Yapılan bu çalışma kapsamında öğrenci söylemleri frekans değerleri tablolarla özetlenerek ve çalışmanın güvenilirliği açısından öğrenci söylemlerine sıklıkla yer verilerek betimlenmiştir. Veriler paylaşılırken gereksiz alıntı ve tekrara düşülmemesine özen gösterilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalar için "geçerlik" ölçme unsurunun ölçeceği durum ve olayı doğru ölçmesi ile bağlantılıdır. Bu doğrultuda farklı tekniklerde derlenen bulguların gerçeği aksettirerek araştırma sonuçlarının doğruluğuna etki

eder. Araştırmanın geçerliğini sağlayabilmek amacıyla geçerli ölçme araçlarının kullanılması büyük önem taşımaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada uzman görüşü alınarak çalışma kapsamıyla ilgili etkinlikler oluşturularak öğrencilerin değerlerle ilgili görüşleri yazılı olarak tespit edilmiştir. Güvenilirlik için de öğrenci görüş ve yorumlarından doğrudan alıntılar yapılmaya çalışılmıştır. Veri toplama ve analiz sürecinde öğrenci görüş ve yorumları değerlendirilmeye çalışılırken iki uzman görüşüne başvurulmuştur.

BULGULAR

Çalışma kapsamında öğrencilerle beş haftalık süre kapsamında bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik ve saygı değerlerine ilişkin etkinlikler tasarlanmış ve öğrencilerin bu değerlerle ilgili görüş ve düşünceleri yazılı olarak alınmıştır.

Bağımsızlık Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin “Sizce bağımsızlık nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların frekans değerleri şöyledir:

Tablo 1. “Sizce bağımsızlık nedir?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Başka devletlere bağlı olmamak	15	71
Özgür olmak	3	14
Ülkemize bağlı olmak	1	5
Bir bayrağa ve bir marşa sahip olmak	1	5
Ülkemizi korumak	1	5
Toplam	21	100

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin 15’i bağımsızlık değerini, “başka devletlere bağlı olmamak” şeklinde ifade ederken bir ülkenin bağımsız olmasından söz etmişlerdir. Öğrenciler, “Kendi kararlarımızı vermek, bir bayrağa ve istiklal marşına sahip olmak bağımsızlık için önemlidir” (Ö.1) ve “Bağımsızlık, milletlerin başka devletlere bağlı olmaması demektir” (Ö.5) şeklindeki ifadelerle düşüncelerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde 3 öğrenci de bağımsızlık değerinden söz ederken “özgürlük” vurgulamasında bulunarak “Şehitlerin kanını, bağımsızlığı, özgürlüğü, sevgiyi, saygıyı, gururu temsil eder” (Ö.11) şeklinde ifadelerle yer vermişlerdir. Öğrencilerden biri, bayrağımızın rengini şehitlerimizin kanından almış olduğunu belirterek bayrağın, bağımsızlık sembolü olarak taşıdığı anlama yer vermiştir. Öğrenciler, bağımsızlıktan söz ederken “Savaşta verdiğimiz mücadeleyi gösterir” (Ö.20) şeklindeki ifadeyle de yurdun bağımsızlığı için gerektiğinde mücadele edilmesi vurgulamasında bulunulmuştur.

Öğrencilerle ilk Türk devletlerine ait bayrak görselleri (Ek-1) paylaşıldıktan sonra, öğrencilerin “Tarih boyunca birden fazla Türk Devleti’nin kurulmuş olmasının nedeni sizce ne olabilir?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 2. “Tarih boyunca birden fazla Türk Devleti’nin kurulmuş olmasının nedeni sizce ne olabilir?”
Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bağımsızlık düşüncesi	15	71
Vatan için	6	29
Toplam	21	100

Tablo 2 incelendiğinde öğrenciler tarih boyunca birden fazla Türk Devleti’nin kurulmuş olmasının nedenini en çok “bağımsızlık” düşüncesiyle açıkladıkları görülmektedir. Öğrencilerin 15’i ilk Türk devletlerinin bayraklarını inceleyerek, ilk Türk devletlerinin bağımsız yaşama azmini düşünmüşlerdir. İlk Türk devletlerinin bayrakları, “bağımsızlık” değeriyle ilişkilendirilmiştir. Diğer taraftan 6 öğrenci de “Türk devletlerinin kurulmasıyla vatan sahibi oldular” (Ö.14) ifadesinde olduğu gibi “vatan sahibi olmak” düşüncesiyle ilişkilendirmişlerdir. Tablo 2 incelendiğinde bağımsızlık düşüncesi temasıyla ilgili olarak öğrenciler, düşüncelerini “Bağımsızlık ve vatan sevgisi için” (Ö.8) ve “Bağımsızlığı kaybetmemek için” (Ö.4) gibi ifadelerle belirtmişlerdir. Birden fazla devlet kurulması öğrenciler tarafından Türk milletinin bağımsızlığına ne kadar düşkün olduğu düşüncesi ile bağdaştırılmıştır. Bayrak bir bağımsızlık sembolü olarak anlam kazanmakta ve bir ulus için bağımsız yaşamının önemi vurgulanmaktadır. Öğrencilerin bayrağı bağımsız yaşama ve başka devletlere bağımlı olmama anlayışıyla bağdaştırdıkları söylenebilir.

Öğrencilerle, Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Safevi Devleti ve Osmanlı Devleti’ne ait bayrak ve sancak örnekleri (Ek-2) paylaşarak öğrencilere “Her ülkenin kendine özgü bayraklarının olması ne anlam taşır?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerden alınan yanıtlardan elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 3. “Her ülkenin kendine özgü bayraklarının olması ne anlam taşır?”
Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bağımsızlık	18	85
Özgürlük	1	5
Her devletin kendi bayrağı olmalı	1	5
Vatan sevgisi	1	5
Toplam	21	100

Tablo 3 incelendiğinde her ülkenin kendine özgü bayraklarının olmasını öğrenciler, en çok bağımsızlık temasıyla ilişkilendirmişlerdir. Öğrencilerin 18’i, bayrağın, bir ülkenin bağımsızlığını temsil ettiğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler, “Bağımsızlığını göstermek için.” (Ö.2), “Her devletin bayrağı bağımsızlığının göstergesidir.” şeklindeki ifadelerle, bayrak görsellerini bağımsızlık değeriyle bağdaştırmışlardır. Her devletin ayrı bir bayrağının olmasını bağımsızlık sembolü olarak yorumlamışlardır. Diğer görüşler ise “Her devletin kendi bayrağı olmalı yoksa vatanlar karışır” (Ö.1) ve “Vatan sevgisi” (Ö.7) şeklinde ifade edilmiştir.

Özgürlük Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin “Sizce özgürlük nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların frekans değerleri şöyledir:

Tablo 4. “Sizce özgürlük nedir?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bayrağımızın özgür olması	5	24
Başkasına bağlı olmamak	15	71
Boş	1	5
Toplam	21	100

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin 15'i özgürlük değerini, “başkasına bağlı olmamak” düşüncesiyle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin, “Başkasına bağlı olmamak” (Ö.18) ve “Özgürlük istediğimiz şeyi yapmaktır” (Ö.19) şeklindeki ifadeleri örnek gösterilebilir.

Öğrencilerle, Müezzinzade Ali Paşa tarafından 1571 yılında İnebahtı Deniz Savaşı'nda kullanılan ve Haçlı Donanması'nın eline geçen Türk bayrağı (Ek-3) incelenir. Haçlı Donanması tarafından esir alınan bu bayrak, 1965 yılında Papa VI. Paul tarafından Türkiye Cumhuriyeti'ne bir nezaket göstergesi olarak iade edilmiştir. Öğrencilerin, İnebahtı Deniz Savaşı'nda Haçlı Donanması tarafından esir alınan Türk bayrağının incelenmesi üzerine “Sizce savaşlarda bayraklar neden esir alınır?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların frekans değerleri şöyledir:

Tablo 5. “Sizce savaşlarda bayraklar neden esir alınır?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bağımsızlık sembolü olduğu için	9	43
Özgürlüğü temsil ettiği için	11	52,0
Boş	1	5,0
Toplam	21	100

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin 11'i bayrağı, “özgürlük” değeriyle ilişkilendirirken, 9 öğrenci ise bayrağı “bağımsızlık” değeriyle ilişkilendirmişlerdir. Öğrenciler bayrağı, bir vatanın özgürlük ve bağımsızlık sembolü olarak nitelendirmektedirler. Öğrenciler, bayrakların neden esir alınmış olabileceğini, “Bağımsızlığı temsil ettiği için esir alıyorlar” (Ö.7) ve “Özgürlüklerini almak için” (Ö.10) şeklinde cevaplar vermişlerdir. Verilen cevaplara bakıldığında sancağın özgürlük simgesi olmasından dolayı düşman tarafından esir alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

Büyük Taarruz Öncü Bayrağı'nı (Ek-4) inceleyen öğrencilerin, “İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar ise şöyledir:

Tablo 6. “İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Özgürlük ve bağımsızlık sembolü	13	62
Vatan için mücadele sembolü	8	38
Toplam	21	100

Kurtuluş savaşında kullanılmış olan bayrak görseli paylaşılarak öğrencilere yöneltilen “İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde 13 öğrencinin, “Esir iken savaşı kazanıp bağımsız olmaları” (Ö.5) ifadesinde olduğu gibi bayrağın bağımsızlık sembolü olmasından söz ettikleri görülmektedir. 8 öğrenci ise şehir ve kasabaların bağımsızlık kazandıkları tarihin bayrak üzerine işlenmesini “Artık o şehirlerin özgür ve bağımsız olduğunu vurgulamışlardır” (Ö.17) şeklinde belirtildiği gibi vatan için mücadele edilerek bayrakların bir yurdun bağımsızlık ve mücadele sembolü oluşunu dile getirmişlerdir. Öğrenciler, bayrak ve sancak denildiğinde öncelikle bağımsızlık ve özgürlük değerlerini düşünmektedirler.

Vatanseverlik Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin “Sizce vatanseverlik nedir ve vatanseverliğin önemini nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların frekans değerleri şöyledir:

Tablo 7. “Sizce vatanseverlik nedir?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Vatani sevmek	19	63
Vatan uğruna mücadele etmek	10	33
Boş	1	3
Toplam	30	100

Tablo 7 incelendiğinde 19 öğrenci, vatanseverlik değerini, “vatani sevmek”, 10 öğrenci ise “vatan uğruna mücadele etmek” şeklinde ifade etmişlerdir. “Vatanımızı sevmek” (Ö.3) ve “Vatan uğruna savaşmak demektir” (Ö.9) şeklinde verilen cevaplar örnek gösterilebilir. Araştırma grubunun yanıtları incelendiğinde genel olarak vatanseverlik değerini, vatan sevgisi ve vatan uğruna fedakârlık yapabilme yetisiyle ilişkilendirmişlerdir.

Öğrencilerin bağımsızlık sembollerimiz olan bayrağımız ve milli marşımız ile ilgili yapılan etkinlikler kapsamında, İstiklal Marşı’nın 6. ve 7. kıtalarını (Ek-5) yorumlamaya çalışmışlardır. “Sizce İstiklal Marşı’nın 6. ve 7. kıtalarında vurgulanmak istenen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı şöyledir:

Tablo 8. “Sizce İstiklal Marşı’nın 6. ve 7. kıtalarında vurgulanmak istenen değer hangisidir?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Vatanseverlik	24	83
Bağımsızlık	4	14
Özgürlük	1	3
Toplam	29	100

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin 24 tanesinin İstiklal Marşı’nın 6. ve 7. kıtalarını vatanseverlik değeriyle bağdaştırdıkları görülmüştür. Soruya öğrencilerin 4’ü bağımsızlık, 1 tanesi ise özgürlük cevabını vermiştir. Öğrencilerin, Sakarya Meydan Muharebesi Panoraması (EK-6) resmini incelemeleri üzerine kendilerine

yöneltilen “Sakarya Meydan Muharebesi’nde savaş yaşanırken bayrağı taşıyan asker olması nasıl bir anlam taşıyor?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar ise şöyledir:

Tablo 9. “Sakarya Meydan Muharebesi’nde savaş yaşanırken bayrağı taşıyan asker olması nasıl bir anlam taşıyor?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bayrak sevgisi	12	41
Bağımsızlık	1	3,0
Vatanseverlik	15	52
Özgürlük	1	3
Toplam	29	100

Öğrencilerin görselden yola çıkarak verdikleri cevaplar incelendiğinde 15 öğrencinin vatanseverlik değeriyle, 1 öğrencinin bağımsızlık, 12 öğrencinin bayrak sevgisi, 1 öğrencinin ise bağımsızlık cevaplarını verdikleri görülmüştür. Bazı öğrencilerin birden fazla değere işaret ettiği görülmektedir. Öğrencilerin “Bayrağımıza sevgi” (Ö.20) ve “Bayrak sevgisi ve vatanseverlik” (Ö.15) ifadeleri örnek gösterilebilir. Öğrenciler, vatandaşlık değerini, sosyal uyum ve toplumsal barışın sağlanması için önemli görmektedirler.

Saygı Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin “Sizce saygı nedir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtların frekans değerleri şöyledir:

Tablo 10. “Sizce saygı nedir?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
İnsana karşı davranış	12	48
Bayrağa karşı davranış	11	44
Boş	2	8
Toplam	25	100

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerden 12’si insana karşı davranış, 11’i nesneye karşı davranış olarak yanıt verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin “Ailemize ve arkadaşlarımıza karşı saygı duymalıyız” (Ö.5) ve “Bayrağımıza ve İstiklal Marşına karşı saygı duyulur” (Ö.17) şeklindeki cevapları örnek gösterilebilir. Öğrencilerin “Bayrağa karşı neden saygı duyulmalı?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar ise şöyledir:

Tablo 11. “Bayrağa karşı neden saygı duyulmalı?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bağımsızlığı temsil ettiği için	14	52
Şehitler için	4	15
Milleti temsil ettiği için	9	33
Toplam	27	100

Tablo 11'e bakıldığında 14 öğrenci bağımsızlık sembolü olduğu için, 9 öğrenci bayrak milleti temsil ettiği için, 4 öğrenci ise şehitlerden dolayı bayrağa saygı duyulması gerektiği yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin "Çünkü bayrak bir milletin temsilcisidir" (Ö.17) ve "Her milletin bağımsızlığını gösterdiği için saygı duyulmalıdır" (Ö.19) şeklindeki yanıtları örnek gösterilebilir. Öğrencilerin genel olarak bayrağı, bir ülkenin bağımsızlığını temsil ediyor olması sebebiyle bayrağa saygı gösterilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler, "Bayrağa nasıl saygı gösterilir? sorusuna ise genel olarak "koruyarak" ve "severek" şeklinde cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerin, "Ona zarar vermemeliyiz ve zarar verenleri uyarmalıyız" (Ö.1) ve "Bayrağımızı sevip koruyup saygı göstererek (Ö.18) şeklindeki cevapları da örnek gösterilebilir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Büyük Taarruz sonrası 9 Eylül 1922 tarihinde İzmir'e ulaştığında kalacağı köşkün merdivenlerine serilen Yunan bayrağını görünce "Bu niçin?" diye sormuş ve kendisine "Yunan Kralı, kalacağı eve bizim bayrağımızı çiğneyerek girmişti. Ne olur paşam siz de onun gibi yapın. Öcümüzü alın" denilmişti. Atatürk, gururu çok kırılmış olan kalabalığa şöyle seslenmiştir: Atatürk, bu durum karşısında, "Sizi anlıyorum ama o bir milletin timsalini çiğnemekle hata etmiş. Ben o hatayı tekrar edemem" demiş ve bayrağı yerden kaldırmalarını istemiştir. Bayrak kaldırılır ve Atatürk köşke girer (Özakman, 2012, s. 666). Öğrencilerin, "Mustafa Kemal Atatürk'ün bu davranışını nasıl yorumlarsınız? sorusuna vermiş oldukları yanıtlar şöyledir:

Tablo 12. Mustafa Kemal Atatürk'ün bu davranışını nasıl yorumlarsınız?" Sorusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzde
Bir milletin namus ve şerefidir	16	76
Şehitleri temsil eder	1	5
Ülkeyi temsil eder	1	5
Diğer	3	14
Toplam	21	100

Tablo 12'ye bakıldığında 16 öğrencin bayrağın bir milletin namus ve şerefi olarak görüldüğü tespit edilmektedir. 1 öğrenci bayrağın şehitleri temsil ettiğini, 1 öğrenci ise bayrağın ülkeyi temsil ettiğini belirtmiştir. Öğrencilerin "Namus ve şerefine sembolüdür" (Ö.9) ve "Çünkü bayrak şehitlerimizi temsil eder" (Ö.2) şeklindeki cevapları örnek gösterilebilir. Öğrenciler, yaşanan bu olay çerçevesinde hem Mustafa Kemal Atatürk'ün bayrağa karşı göstermiş olduğu saygının büyüklüğünü hem de bayrakların, ülkelerin bağımsızlık sembolü olarak sahip olduğu önemi tespit etmişlerdir. Öğrenciler, bu örnek olay üzerinden bayrağın ne kadar büyük önem taşıdığına vurgu yapmışlardır. Bayrak, bir ülkenin bağımsızlığı uğruna yaşanan mücadelelerin temsilidir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma, bayrak ve sancakların sosyal bilgiler öğretim programındaki değerleri geliştirmek amacıyla kullanılmasını ele almaktadır. Araştırma sonuçları, bayrak ve sancakların öğrencilerin değer eğitimine olumlu yönde katkı sağladığını göstermiştir. Çalışma kapsamında öğrencilerin aktif olduğu bir değer eğitimi oluşturulmuştur. Öğrencilerin çalışma yapılarındaki soruları kendi bakış açılarından yola çıkarak cevapladıkları gözlemlenmiştir. Öğrenciler aynı zamanda Türk devletlerinin bayrak ve sancak kavramları hakkında fikir

edinmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanımıyla öğrencilerin vatanseverlik, özgürlük, bağımsızlık ve saygı değerlerine dair farkındalık oluşturdukları tespit edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde bağımsızlık değeri geliştirilebilir mi?” ifadesi oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrencilerin bağımsızlık değerine ve bağımsızlık sembollerine dair farkındalık oluşturdukları sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye ve şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans değerleri ele alındığında en fazla bağımsızlık değeri karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler, bağımsızlık değerini, devlet olma bilinciyle, başka devletlere bağımlı olmama ve bağımsızlık anlayışıyla ilişkilendirmişlerdir. Öğrencilerin bağımsız bir milletin sahip olması gereken özelliklerin bilincinde olmaları yönünde bir farkındalık geliştirilmiştir. Genel olarak bayrak kavramı öğrencilerde bağımsızlık ve vatanseverlik değerlerini çağrıştırmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde özgürlük değeri geliştirilebilir mi?” ifadesi oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrencilerin özgürlük değeriyle, bir ülkenin bağımsızlık sembolü olan bayrağı bağdaştırdıkları görülmüştür. Bayrak ve sancak görsellerinin incelenmesiyle öğrenciler genel olarak bayrağın bir ülkenin özgürlük ve bağımsızlık sembolü olduğundan ve vatan için yapılan mücadelelerden bahsederek bayrak ve özgürlük değerinin önemini vurgulamışlardır. Öğrenciler kendi vatanlarında özgür bir şekilde yaşayabilmenin ön şartının bağımsızlık olduğu bilincindedirler.

Araştırmanın üçüncü alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde vatanseverlik değeri geliştirilebilir mi?” ifadesi oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrencilerin genelinin metni vatanseverlik değeri ve bayrak ile ilişkilendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrenciler genel olarak vatanseverlik değerini, vatanın bağımsızlığı için gerekirse vatan uğruna canını feda edebilme anlayışıyla ifade etmişlerdir. Öğrenciler, bu vatan uğruna canını feda eden şehitlerimizin hakkı için bu vatani korumanın ne kadar büyük önem taşıdığını vurgulamışlardır. Öğrenciler, bayrağı dalgalanan bir vatanın bağımsız olduğu ve vatan için bayrağın dalgalanması gerektiği yorumlarıyla bayrak ve sancaklarla vatanseverlik değerini ilişkilendirmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde saygı değeri geliştirilebilir mi?” ifadesi oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrenciler genel olarak saygı değerini “geçmişe, tarihe ve bayrağa saygı duymak” anlayışıyla bağdaştırmışlardır. Öğrenciler, bayrağa saygı göstererek korumanın önemini, bayrağa zarar verilmemesi gerektiğini ve bayrağa zarar verenler olursa onların uyarılması gerektiğini vurgulayarak bayrak sevgilerini de ortaya koymuşlardır.

Aydemir ve Ulu Kalın (2018), ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin bağımsızlık, özgürlük, özgüven ve çağdaşlaşma değerlerine yönelik algısal gelişim ve değişimlerini incelemişlerdir. Yapılan uygulama çalışmasında, bağımsızlık değeri bayrak teması ile ilişkilendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, bayrak temasıyla bağımsızlık değerinin

geliştirilmesi konusunda benzerlik göstermektedir. Bu bulgular, bayrağın öğrenciler için bağımsızlık sembolü olarak önemli bir rol oynadığını ve bu değer geliştirilmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Kandemir ve Torun (2020) çalışmamıza benzer şekilde bayrak gibi bir ulusun bağımsızlık sembollerinden olan İstiklal Marşı'nda yer alan bağımsızlık ve özgürlük gibi değerleri tespit etmeye çalışmışlardır. Karagözoğlu (2018) ise yine milli duygulara seslenerek kadın kahramanların öykülerinden yararlanarak vatanseverlik değerini geliştirmeyi amaçlamış ve yapılan çalışmalarla vatanseverlik değerinin geliştirilebildiği sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmalar, bağımsızlık ve vatanseverlik gibi milli değerlerin, semboller ve öyküler aracılığıyla öğrencilere etkili bir şekilde aktarılabilirliğini göstermektedir. Yel (2018), yapmış olduğu çalışmada bayrak ve sancak sevgisinin öğrencilere kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin önemli bir yeri olduğunu ortaya koymuştur. Devci & Akpınar (2022) da benzer şekilde, çalışmalarında bayrak ve sancak temalı tarihi hikâyelerle öğrencilere değer eğitiminin kazandırılabilirliğini tespit etmişlerdir. Yalman, Aktepe ve Uzunöz (2018) ise yaptıkları çalışmada ahlaki muhakeme sürecinde en etkili faktörlerin empati kurmak ve saygılı olmak olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan Karadeniz (2020) de, 7. sınıf öğrencileriyle değer eğitimi gerçekleştirilmeye yönelik yapmış olduğu çalışmada, tarihi hikâye ve olaylara başvurulması ve milli duygulara seslenerek öğrencilerin sahip oldukları değerleri geliştirmeye çalışmıştır. Benzer şekilde Öztaş (2018) da duygulara seslenerek tarih konularının öğretiminde şiiirlerden yararlanarak öğrencilerin sevgi, saygı, hoşgörü ve vatanseverlik gibi değerlerini geliştirmenin mümkün olabileceğini ortaya koymuştur. Yapılan çalışmalara benzer şekilde araştırmamızda öğrencilerin özellikle milli duygularına seslenilerek değer eğitimi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

ÖNERİLER

Tarih boyunca ulusların ve toplumların kimliklerini, egemenliklerini ve değerlerini simgeleyen önemli semboller olarak bayrak ve sancakların öğretim sürecinde kullanımına yönelik bazı öneriler şöyle özetlenebilir:

1. Sosyal bilgiler dersinde bayraklar ve sancaklardan yararlanarak öğrencilere bazı değerlerin kazandırılması önerilebilir.
2. Bayrak ve sancaklarla ilgili dokümanların seçiminde öğrencilerin yaş seviyesi ve hazır bulunuşluklarına dikkat edilmelidir.
3. Değerler eğitimi kapsamında bayrak ve sancaklarla ilgili seçilen hikâyeler gerçek ya da gerçeğe yakın olayları anlatmalıdır.
4. Tarih yerlere ve müzelere (özellikle bayrak ve sancakların sergilenmiş oldukları müzelere) geziler düzenlenmelidir. Bunlar Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul Deniz Müzesi, Harbiye Askeri Müze olabilir.

Etik Metni

Bu makalede, dergi yazım kuralları, yayın ilkeleri, araştırma ve yayın etiği kuralları, dergi etiği kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek her türlü ihlalden yazar sorumludur. Araştırma için Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 30/03/2021 tarih ve 111 protokol numaralı kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmada birinci yazarın makaleye katkı oranı %50; ikinci yazarın makaleye katkı oranı %50'dir.

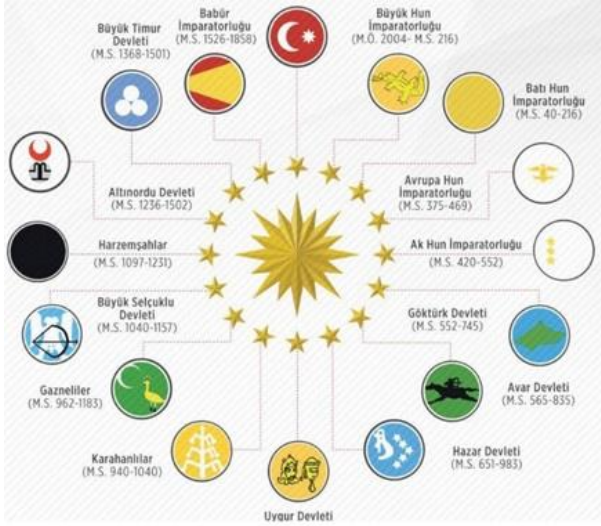
KAYNAKÇA

- Aydemir, A., & Ulu Kalın, Ö. (2018). 8. sınıf öğrencilerinin bağımsızlık, özgürlük, özgüven ve çağdaşlaşma değerlerine yönelik görüşlerinin ve algısal değişimlerinin incelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(40), 87-100.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 5(2)*, 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>.
- Çavdarlı, M. (2002). *Türkiye'de sosyal değerlerin aşınması ve kültür sömürgeciliği*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Çelikkaya, T. (2022). *Karakter ve değer eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dedeoğlu, G. (2014). Özgürlük, mahremiyet, demokrasinin değeri ve bilişim toplumunda maruz kaldığı tehditler. *Journal of Yaşar University*, 9(34), 5887-5897.
- Demirhan İşcan, C. (2021). Değerler eğitiminde temel kavramlar. F. Ersoy ve P. Ünüvar (Ed.), *Karakter ve değerler eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Deveci, A. G., & Akpınar, Ş. (2022). Cahit Uçuk'un Gümüş Kanat ve Türk İkipleri adlı çocuk romanlarında sevgi değeri. *Asya Studies*, 6(20), 83-94. <https://doi.org/10.31455/asya.1071633>.
- Erkılıç, T. A. (2021). Değişim ve değerler eğitiminin gerekçeleri. F. Ersoy ve P. Ünüvar (Ed.), *Karakter ve değerler eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Ersoy, A. F. & Öztürk, F. (2015). Bir vatandaşlık değeri olarak yurtseverlik: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algısı. *İlköğretim Online*, 14(3), 974-992. <https://doi.org/10.17051/io.2015.85864>.
- Gömlüksiz, M., & Cüro, E. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (8)1, 94-135.
- Kalın, Ö. & Koçoğlu, E. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bağımsızlık değerine karşı metaforik algısı. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18)2, 419-434.
- Kan, Ç. (2010). *Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi*. MEB, 138-145.
- Kandemir, K., & Torun, E. (2020). İstiklal Marşı'nın sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 267-284. <https://doi.org/10.38015/sbyy.817014>.
- Karatepe, İ., (2008). Askeri müze bayraklar ve sancaklar koleksiyonu. *Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları*.
- Karagözoğlu, N., (2018). Sosyal bilgiler dersinde vatanseverlik değerinin kazandırılmasında kadın kahramanların yaşam öykülerinin kullanılması. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 4(2), 97-110. <https://doi.org/10.32570/ijofe.477068>.
- Karadeniz, M., (2020). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi metin ve hikâye kullanarak değerlerin öğrencilere kazandırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.

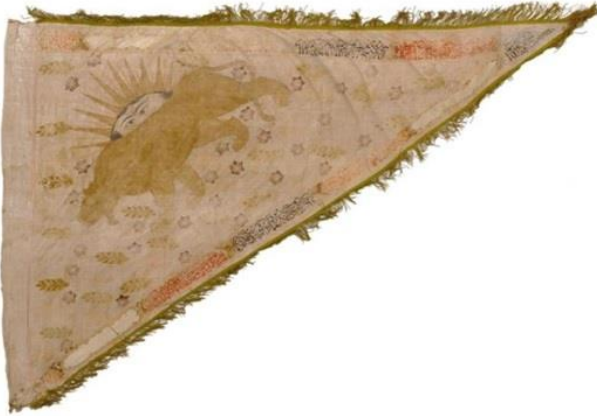
- Kurtdede, F., (2013). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi: nitel bir araştırma. *International Journal of Social Science*, (6)3, 361-388.
- McMillan, J. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. Newyork: Longman.
- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel araştırma tasarımı*. Nobel Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara.
- Okumuş, K., & Subaşı, M. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Özer, M., (2014). *Öyküler, karikatürler, güzel sözler 10 numara yazılarla değerler eğitimi*. Berikan Yayınevi.
- Öztaş, S. (2018). A literary genre in value education in history courses: Poems. *Journal of Education and Training Studies*, 6(5), 34-39. <https://doi:10.11114/jets.v6i5.3078>.
- Patra, L. (2022). Value education: Eastern and western human value and virtues. *Journal of Indian Council of Philosophical*. 39, 69-84. <https://doi.org/10.1007/s40961-022-00281-x>.
- Ulu Kalın, Ö. & Koçoğlu, E. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bağımsızlık değerine karşı metaforik algıları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 419-434.
- Ulusoy, K. & Arslan, A. (2016). Değerli bir kavram olarak "değer ve değerler eğitimi". R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Pegem Akademi
- Yalman, E., Aktepe, V., & Uzunöz, A. (2018). Ahlaki ikilem tekniğine dayalı çalışma yaprağına ilişkin 7. sınıf öğrencilerinin görüşleri: farklılıklara saygı değeri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(3), 413-420. <https://doi.org/10.18506/anemon.353566>.
- Yel, Ü., (2018). *Bayrak ve sancak sevgisinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin önemi*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2017). *Şahsiyet ve değerler eğitimi*. Vize Yayıncılık.
- Yılmaz, M., & Duman, T. (2018). TRT Çocuk Dergisi'nde milli bir değer olarak vatan-vatanseverlik değeri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 639-657. <https://doi.org/10.15869/itobiad.394045>.
- Yüksel, İ. & Adıgüzel, A. (2012). Değer eğitiminde karikatür kullanımı: Toplumsal birlik beraberlik ve dayanışma değer örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 68-80.

EKLER

Ek-1: İlk Türk Devletlerine Ait Bayraklar

EK-2: Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan Safevi Devleti ve Osmanlı Devleti'ne Ait Bayrak ve Sancaklar

Safevi Devleti Sancağı

Osmanlı Devlet Sancağı

Ek-3: İnebahtı Deniz Savaşında Haçlı Donanması Tarafından Esir Alınan Türk Bayrağı**EK-4: Büyük Taarruz Öncü Bayrağı**

Büyük Taarruz'da öncü kuvvetlerin elinde 48,5x77 cm ölçülerindeki bayrak elle dikilmiştir. Ay ile yıldızın üzerinde işgalden kurtulan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihleri vardır.

EK-5: İstiklal Marşı'nın 6. ve 7. Kıtaları

Bastığın yerleri 'toprak!' diyerek geçme, tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şuheda fışkıracak toprağı sıksan, şuheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

EK-6: Sakarya Meydan Muharebesi Panoramasi (1921)